

Nr 14

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål.**Motionerna**

I detta betänkande behandlas motionerna

1973:7 av herr Helén m. fl. (fp), vari bl. a. hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning rörande införande av rätt för fysiska personer till avdrag för gåvor upp till en viss maximigräns till bl. a. religiösa ändamål vid den statliga inkomstbeskattningen;

1973:69 av herr Fridolfsson i Stockholm m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning rörande införande av avdrag vid inkomsttaxeringen för gåvor som skattskyldig skänkt till religiösa, humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål;

1973:558 av herr Bohman m. fl. (m), vari bl. a. hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning angående införande av rätt för fysiska personer till begränsat avdrag vid beskattningen för gåvor till bl. a. religiösa ändamål;

1973:1030 av herr Hyltander m. fl. (fp), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär utredning rörande införande av rätt för fysiska personer till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor upp till en viss maximigräns till u-hjälp och andra humanitära ändamål samt religiösa, kulturella, vetenskapliga och eljest allmännyttiga ändamål.

Övriga i motionerna 1973:7 och 1973:558 framställda yrkanden behandlar utskottet i senare sammanhang. Beträffande motiveringen till det ovannämnda yrkandet i motionen 1973:558 hänvisas till motionen 1973:241 (s. 65).

Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål*Gällande bestämmelser*

Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från intäkterna avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag får därvid inte göras för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

Enligt 2 § och 4 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt äger

ovannämnda bestämmelser även tillämpning vid den statliga inkomsttaxeringen.

Frågans tidigare behandling

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga ändamål har tidigare upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Genom beslut vid 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar föreskrevs sålunda, att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering visst år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåvor till luftvärnet och sjövärnsskåren. Denna avdragsrätt tillämpades senast vid 1943 års taxering.

Genom beslut av 1943 års riksdag bemyndigades vidare Kungl. Maj: medge, att skattskyldig vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1944 och 1945 fick åtnjuta avdrag för penninggåvor till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. Avdrag medgavs endast om gåvobeloppet uppgick till minst 1 000 kr.

De sålunda gjorda medgivandena har föränletts av särskilda förhållanden och har varit till tiden begränsade. Vid varje tillfälle, då fråga om sådan avdragsrätt varit under bedömande, har av bevillningsutskottet uttalats, att bestämmelser av detta slag innebar en uppenbar avvikelse från de principer som låg till grund för gällande lagstiftning. Därvid har utskottet framhållit, att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål inte borde ske i form av lättnader vid beskattningen utan genom direkta bidrag från statens sida.

I ett den 20 december 1956 avgivet betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m. har skattelagssakkunniga behandlat frågan om avdrag för periodiskt understöd och gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har därvid framhållit, att enbart den omständigheten att ändamålen är behjärtansvärda och att institutionerna behöver stöd ej utgör skäl för avdragsrätt vid beskattningen. Det kan vid förutsättningslöst övervägande befinnas lämpligare att understöd ges i annan form, om understöd från det allmännas sida över huvud taget anses böra ifrågakomma.

Efter att ha anfört en rad invändningar mot en utvidgad avdragsrätt har de sakkunniga inte ansett sig kunna förorda en självständig avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har emellertid även framkastat tanken att – om det skulle befinnas angeläget att vid beskattningen hänsyn i någon form tas till skattskyldigs utgifter av den beskaffenhet, varom här är fråga – en annan utväg än att tillskapa en särskild avdragsform skulle tillgripas. Enklast kunde detta ske genom att bestämmelserna om det nuvarande avdraget för försäkringspremier o. d. ändrades så, att avdragsrätten omfattade även avgifter eller bidrag till vissa andra ändamål än försäkringar. Avdragsrätten skulle därvid såsom nu vara begränsad till vissa maximibelopp. Åtskilliga avgifter och bidrag

till allmännyttiga ändamål eller till sammanslutningar hade från social synpunkt ett värde, som kunde jämföras med försäkringsverksamhetens, och det kunde därför icke anses föreligga avgörande principiella skäl mot att skattskyldig medgavs en friare valrätt i fråga om utnyttjandet av ifrågavarande av sociala skäl betingade avdrag.

Motioner rörande avdrag vid beskattningen för bidrag till humanitära, litterära, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål har därefter flera gånger varit föremål för riksdagens uppmärksamhet, bl. a. åren 1961 och 1964–1972. I sitt av riksdagen godkända betänkande BeU 1970:13 framhöll bevillningsutskottet att införandet av en avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål skulle innebära en avvikelse från grundläggande principer i skattelagstiftningen och att det skulle vara förenat med betydande svårigheter att åstadkomma en för det praktiska taxeringsarbetet lämplig avgränsning av de ändamål som motiverade en avdragsrätt vid taxeringen. Utskottet vidhöll sin tidigare uttalande uppfattning att främjandet av allmännyttiga och liknande ändamål borde ske genom direkta bidrag av allmänna medel och inte genom lättnader vid beskattningen.

I sina av riksdagen godkända betänkanden SkU 1971:45 och 1972:34 fann skatteutskottet inte anledning frånträda riksdagens tidigare intagna ståndpunkt i frågan.

Utskottet

I de förevarande motionerna begärs bl. a. utredning om införande av rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa, humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest allmännyttiga ändamål. Som motivering för yrkandena anförs bl. a. att en sådan avdragsrätt avsevärt skulle förbättra de ideella organisationernas ekonomiska villkor och deras möjligheter till från samhällets synpunkt angelägna insatser.

Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen har i den svenska skattelagstiftningen tidigare funnits regler om en begränsad rätt till avdrag vid den statliga taxeringen för gåvor till försvarsändamål och internationellt hjälparbete. Dessa bestämmelser har emellertid varit tidsbegränsade och föranledda av speciella förhållanden under och efter det andra världskriget. När frågan därefter aktualiserats i motioner under en följd av år har riksdagen genomgående avvisat motionärernas förslag under hänvisning till att bestämmelser av detta slag skulle innebära en avvikelse från de principer som ligger till grund för skattelagstiftningen. Därvid har också framhållits svårigheterna att göra en för det praktiska taxeringsarbetet lämplig avgränsning av de ändamål som skulle kunna motivera en avdragsrätt. Allmännyttiga ändamål bör enligt den av riksdagen upprepade gånger uttalande uppfattningen i stället tillgodoses genom direkta bidrag av allmänna medel. Sådana bidrag lämnas efter ingående prövning i varje särskilt fall. Att införa en vidsträckt avdragsrätt för gåvor till vissa allmännyttiga ändamål är att jämställa med direkta anslag till dessa ändamål utan sådana prioriteringar och begränsningar

som enligt utskottets uppfattning är nödvändiga i anslagsfrågor.

I sammanhanget kan också nämnas att skatteutredningen om periodiskt understöd i sitt nyligen avlämnade betänkande (SOU 1972:87) föreslagit regler, som avser att motverka möjligheterna att kringgå förbudet mot avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål genom utbetalningar i form av periodiskt understöd.

Med anledning av vad i motionerna anförts i fråga om de fria samfunden vill utskottet erinra om att anslaget för bidrag till fria kristna samfund i årets statsverksproposition föreslås höjt med 2 milj. kr. till 4 milj. kr. för budgetåret 1973/74. Kulturutskottet har i sitt betänkande 1973:10 föreslagit en ytterligare höjning av anslaget till 5 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet berörda yrkanden i motionerna.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår

1. motionen 1973:7, i vad den behandlas i detta betänkande,
2. motionen 1973:69,
3. motionen 1973:558, i vad den behandlas i detta betänkande,
4. motionen 1973:1030.

Stockholm den 20 mars 1973

På skatteutskottets vägnar

TAGE MAGNUSSON

Närvarande: herrar Magnusson i Borås (m), Engkvist (s), Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp) och fru Normark (s).

Reservation

av herrar Magnusson i Borås (m), Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Olof Johansson i Stockholm (c) och Hörberg (fp), vilka – under återopande av innehållet i motionerna 1973:7, 1973:69, 1973:558 och 1973:1030 – ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973:7, 1973:69, 1973:558 och 1973:1030 hos Kungl. Maj:t begär utredning om införande av rätt till avdrag för fysiska personer vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor upp till en viss gränshöjd till u-hjälp och andra humanitära ändamål samt till kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål.